

Nr 1346

av herr Wennerfors

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 29 angående omlokalisering av viss statlig verksamhet.

Propositionen nr 29 om utflyttning av statliga verk från Stockholm till skilda regioner ute i landet bygger så till vida på en riktig grundtanke som det helt visst är angeläget att dämpa storstadstillväxten och att stimulera tillväxten i andra områden. Bakom denna målsättning är i dag en mycket bred opinion samlad. Men av dessa närmast självklara önskemål angående den framtida regionala utvecklingen följer naturligtvis inte att det skulle vara av mindre betydelse vilka åtgärder som bör sättas in för att nå den önskade regionala balansen. Mera omfattande ingrepp nu i de berörda hänscendena leder ofrånkomligen till att man i framtiden får rörelsefriheten låst av de åtgärder som redan genomförts. Det är då av utomordentligt stor betydelse att man inte har gjort dåligt underbyggda satsningar som får allvarliga och delvis obotliga konsekvenser. Det goda syftet är till ringa tröst om resultatet efter hand ger anledning till svåra besvikelser. Det är anledning att även i det nu ifrågavarande sammanhanget erinra om att den statliga näringspolitiken av de senaste årens hastigt hopsnickrade modeller ju har visat en beklaglig och i vissa fall ödesdiger brist på överensstämmelse mellan vision och verklighet. Ehuru jag — med instämmande i det allmänna syftet med decentraliseringsåtgärder — sålunda är starkt kritiskt inställd till regeringsförslagets utformning över huvud taget vill jag särskilt göra invändningar mot en punkt i förslaget som jag fått min uppmärksamhet riktad på. Bland de verk som enligt förslaget skall flyttas ut — till Sundsvall — befinner sig statens personalpensionsverk. Detta verk har bildats som resultat av en serie sammanslagningar, senast vid mitten av 1960-talet, av ett antal tidigare pensionsinrättningar. Personalen uppgår f. n. till omkring 240 personer. Verksamheten gäller personalpensioneringen och handläggningen av grupplivärendena för statsanställd personal och vissa icke-statligt anställda grupper. Det är dock långt ifrån all med den statliga personalpensioneringen sammanhängande verksamhet som är sammanförd till pensionsverket. Praktiskt taget all primär personalbokföring som behövs för pensioneringen handhas sålunda av de olika anställningsmyndigheterna, och denna del av verksamheten är alltså redan decentraliserad. På pensionsverket ankommer, förutom allmänt samord-

nande uppgifter och anvisnings- och serviceverksamhet beträffande de särskilda anställningsmyndigheternas pensionsbokföring m. m., prövningen av ansökningar om pensionsförmåner i de fall då frågor om ålders-, sjuk- och familjepensionering m. m. uppkommer. Det är i allmänhet först då dessa förmånsfall aktualiseras som frågorna kommer upp hos pensionsverket, och i dessa fall har verket att behandla ärendena på grundval av utdrag ur personalbokföringen som insändes till verket. En förutsättning för att en dylik organisation — utan en kostnadskrävande central personalbokföring under anställningshavarnas aktivitet — skall kunna fungera på ett acceptabelt sätt har varit att man haft tillgång till en välutbildad personal med omfattande erfarenhet av inte bara de nuvarande utan också de tidigare förhållandena inom löne- och pensionsområdena. Behandlingen av pensionsärendena förutsätter — i motsats till vad som gäller i t. ex. lönesammanhang — att man känner till både anställningsdata och bestämmelser under långa tidsperioder — oftast flera tiotal år — före avgångstidpunkten.

Ett verk med de nu skisserade uppgifterna har helt naturligt ett omfattande kontaktbehov med hela den övriga förvaltningen, bl. a. eftersom de insända utdragen ur personalbokföringen hos myndigheterna ofta kräver kompletteringar, förtydliganden och korrigeringar. Dessa kontakter är ofta av kvalificerad art och kan vara av mycket stor ekonomisk betydelse för berörda pensionstagare. Flera exempel finns på att pensionsverkets ingripanden har "räddat" tusentals kronor åt pensionstagarna. Förutom de kontakter som alltså kan gälla alla andra statliga myndigheter i deras egenskaper av anställningsmyndigheter har pensionsverket en närmare anknytning till vissa särskilda myndigheter, huvudmän och organisationer. Dessa utgöres av sådana som inte beröres av utflyttningsförslaget och som också angetts skola stå utanför den planerade nya utflyttningsvägen. Här må särskilt nämnas, förutom vederbörande departement, avtalsverket och statskontoret samt personalorganisationerna, kommunförbunden, kommunala och andra icke-statliga pensionsinrättningar m. fl. Arten av kontakterna med de nu nämnda myndigheterna m. m. är sådan att behovet av intensivt personligt samråd med kort varsel kan beräknas bli klart accentuerat inom de närmaste åren i samband med de omläggningar av de statliga personalpensionsgrunderna som då kan emötes i anslutning till redan genomförda och förestående omläggningar beträffande löne- och förhandlingsgrunderna.

Vid en utflyttning av en verksamhet måste man under alla förhållanden räkna med att själva övergångsperioden blir mycket besvärlig. Svårigheter härmed måste man ju emellertid i allmänhet vara beredd att ta om de långsiktiga verkningarna skulle kunna beräknas vara goda eller i varje fall godtagbara. Beträffande pensionsverket är emellertid att märka dels att övergångsperioden för detta verk med dess starkt

specialiserade verksamhet skulle komma att bli särskilt lång, dels att verksamheten vid pensionsverket är särskilt känslig för störningar, eftersom verksamheten ju bör kunna fortgå oavbrutet och inte kan ens för någon kortare tid skjutas upp i avvaktan på upplärning av ny kompetent personal. Vad angår behovet av kontinuerlig tillgång till kompetent personal inom pensionsverket finns det anledning att understryka en särskild omständighet av mycket stor betydelse. Chef för pensionsverket har tills nu varit en person som i eminent grad behärskar de statliga såväl löne- som pensionsfrågorna och deras utveckling under de gångna årtiondena. Under den hittillsvarande uppbyggnads- och konsolideringstiden för den statliga personalförvaltningen har man alltså haft den stora fördelen att i ledningen för verksamheten ha tillgång till den yppersta sakliga expertisen. I dagarna har till ny chef för verket utsetts en person som saknar motsvarande erfarenhet från pensionsområdet. Rimligtvis bör det då vara utomordentligt angeläget att man söker på allt sätt bevara den nuvarande uppsättningen av erfarna medarbetare i verket utan vilka en chef utan specialistkompetens inte kan fungera.

En utflyttning av pensionsverket och en därav säkert följande omfattande flykt av kvalificerad personal från verket kan med hänsyn till den nu angivna situationen få rent förödande verkan.

Under tiden efter det pensionsverket bildades har personalantalet legat på en relativt oförändrad nivå trots att antalet ärenden under samma tid har ökat kraftigt. Anledningen till att detta varit möjligt är att man undan för undan kunnat rationalisera verksamheten och dra fördel av att nytillkommen personal undan för undan blivit mera intrimmad för sina uppgifter. Detta är naturligtvis mycket tillfredsställande. Men samtidigt kan konstateras att det för en kommun ej kan vara så lockande att få ett i fråga om personalantalet stationärt verk. Det är vidare att märka att man redan börjat arbeta på uppslag angående omorganisation av pensioneringsverksamheten, i anslutning till det pågående projektet med ett statligt personaladministrativt informationssystem, PAI, som efter hand kan leda till ett inte oväsentligt minskat behov av personal i verket. Även med hänsyn härtill framstår det som mycket ogenomtänkt och oklokt att nu flytta ut verksamheten innan man har en någorlunda tillförlitlig bild av hur personalutvecklingen kan komma att bli under de närmaste tio—femton åren.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att statens personalpensionsverk icke måtte komma i fråga vid utflyttning av statliga verk från Stockholm.

Stockholm den 13 april 1971

ALF WENNERFORS (m)